

1. Wat is de aanleiding?

Betrouwbare verkiezingen zijn de basis van onze democratie. Twijfel daaraan tast de legitimiteit van het overheidsgezag aan. Dit vergt onder meer dat effectief kan worden opgetreden tegen het ronselen van volmachtstemmen. Uit onderzoek van de Kiesraad blijkt dat dit nu onvoldoende mogelijk is. Daarom heeft de minister van BZK in een Kamerbrief over de evaluatie van de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 een wetswijziging aangekondigd die voorziet in aanscherping van de strafbaarstelling van het ronselen van volmachtstemmen.¹

In dezelfde Kamerbrief heeft zij een wetswijziging aangekondigd die ervoor zorgt dat de drempel voor toekenning van restzetels bij alle verkiezingen (uitgezonderd de Eerste Kamerverkiezing) gelijk wordt getrokken met die voor toekenning van restzetels bij Tweede Kamerverkiezingen.

Dit wetsvoorstel omvat beide wijzigingen.

2. Wie zijn betrokken?

De aanscherping van de strafbaarstelling van het ronselen van volmachtstemmen raakt personen die zich schuldig maken aan dit strafbare feit, het Openbaar Ministerie en uiteindelijk ook alle kiezers. De huidige delictomschrijving van ronselen richt zich vooral tegen het klassieke huis-aan-huis verzamelen van volmachtstemmen. Met de nieuwe delictomschrijving uit het wetsvoorstel kan beter worden opgetreden tegen andere vormen van ronselen, zoals het eenmalig toespreken van een groep met het verzoek om volmachten af te geven, of het plaatsen van een bericht met die strekking op sociale media. Dit maakt een effectievere aanpak mogelijk van mensen die zich schuldig maken aan ronselen. Het Openbaar Ministerie en uiteindelijk ook alle kiezers worden geraakt omdat het voorstel een effectievere aanpak van ronselen mogelijk maakt.

Het voorstel tot aanpassing van de drempel voor de toekenning van restzetels raakt vooral politieke partijen. Zij komen in het vervolg ook bij andere verkiezingen dan Tweede Kamerverkiezingen pas in aanmerking voor een restzetel als zij eerst op eigen kracht een zetel hebben behaald.

3. Wat is het probleem?

Uit onderzoek van de Kiesraad blijkt dat met de huidige delictomschrijving niet alle vormen van ronselen goed zijn aan te pakken. Deze delictomschrijving is namelijk sterk toegesneden op de klassieke vorm van ronselen (huis-aan-huis volmachten verzamelen). Strafbaar ingevolge de huidige wet is degene “die stelmatig personen aanspreekt of anderszins persoonlijk benadert ten einde hen te bewegen” een volmachtstem af te geven. Als gevolg van de bestanddelen “stelmatig” en “persoonlijk” zijn andere vormen van ronselen moeilijk aan te pakken, terwijl ook die onwenselijk kunnen zijn. Denk aan het eenmalig toespreken van een groep met de oproep om stempassen in te leveren, of het plaatsen van een bericht met die strekking op sociale media.

Wat de toekenning van restzetels betreft, heeft het wetsvoorstel als uitgangspunt dat het wenselijk is om te regelen dat een partij eerst op eigen kracht een zetel behaalt, voordat zij in aanmerking komt voor een restzetel. Dat is nu al zo geregeld voor Tweede Kamerverkiezingen. Het wetsvoorstel trekt de drempel voor alle verkiezingen (uitgezonderd de Eerste Kamerverkiezing) gelijk met de bestaande drempel voor Tweede Kamerverkiezingen.

4. Wat is het doel?

Doel van de aanscherping van de strafbepalingen rond ronselen is:

---

¹ Kamerstukken II 2022/23, 35165, nr. 50, p. 2.

- Het bij de tijd brengen van de delictsomschrijving van ronselen van volmachtstemmen;
- Het verhogen van de strafmaat;
- Het aanmerken van ronselen als misdrijf (nu: overtreding).

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

Betrouwbare verkiezingen zijn de basis van onze democratie. Twijfel daaraan tast de legitimiteit van het overheidsgezag aan. Dit vergt onder meer dat effectief kan worden opgetreden tegen het ronselen van volmachtstemmen. Uit onderzoek van de Kiesraad blijkt dat dit nu onvoldoende mogelijk is. Daarom worden de wettelijke bepalingen over de strafbaarstelling van ronselen aangescherpt.

Wat de toekenning van restzetels betreft, zou ongewijzigd beleid ertoe leiden dat politieke partijen bij andere verkiezingen dan Tweede Kamerverkiezingen een restzetel kunnen behalen zonder dat zij eerst op eigen kracht een zetel hebben behaald.

6. Wat is het beste instrument?

Zowel de regels over ronselen als de regels over toekenning van restzetels zijn vastgelegd in de Kieswet. Aanpassing van deze regels vergen dus wijziging van de Kieswet.

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Dit wetsvoorstel heeft geen financiële of administratieve gevolgen voor burgers, bedrijven of overheden.